

wilbe faae et Tab, som hvis den som Garant for Jernbaneselskabet maa gjøre Udtællinger, naar Driften ikke giver noget Udbytte. For mig staaer det derfor som noget ubeløst Duffelig at gaae ind paa Lovforslaget, medens derimod Driftens Overtagelse af Staten vilde gjøre, at jeg paa ingen Maade kunde give min Stemme til et saadant Forslag. Vi have i Postvæsenet, som nylig er nævnt, et godt Exempel paa, hvorledes Staten driver en saadan Entreprise, thi det er jo en Industri her er Tale om; man kan jo spørge Sir Morton Peto, om ikke den Forretning, han driver nu, er industriel, og han vil viselig svare Ja, og fordi Forretningen gaaer over i Statens Haand, forandrer den ikke Charakter, saa den vedbliver at være en Industri paa Statens Haand. Jeg gad vidst, hvorledes det i det Hele taget vilde stille sig, naar Staten overtog denne Drift, om den viselig skulde være heldigere ved Frembringelsen af et rigt Udbytte her, end den har været andre Steder. Jeg skal tillade mig noget at supplere de Oplysninger, som den ærede 7de Landsthingsmand for Kjøbenhavn (David) har givet, nemlig med Hensyn til, hvorledes Udbyttet i andre Stater har været af Jernbaner, som ere drevne af Staten, i Sammenligning med de Jernbaner, der ere drevne af Private. Der er f. Ex. de preussiske Jernbaner. Udbyttet af de Jernbaner, der drevnes af Staten, har i 1863 været 5,17 pCt., for dem, der drevnes af Private 8,28 pCt.; i 1864 var Udbyttet af de Jernbaner, der drevnes af Staten 4,68 pCt., af dem, der drevnes af Private, 6 pCt. Der er jo ganske vist ikke nogen Tvivl om, at det meget betydelige Antal af Jernbaner, der er i Preussen, kan afgive et godt Exempel paa, i hvilket Forhold Jernbaner betale sig paa Statens Haand i Sammenligning med paa private Hænder. — Jeg maa igjen komme tilbage til nogle Bemærkninger, som jeg forbigik; vi have gode Exempler paa, hvorledes industrielle Foranstaltninger paa Statens Haand meget let komme til at betale sig meget slet, uagtet det skulde synes, at de maatte kunne forrente sig særdeles godt. Jeg skal saaledes nævne den af Postvæsenet drevne combinerede Dampskibsart paa Korsør, Aarhus, Nyborg og Kiel. Man skulde

dog troe, at en saadan Forretning, drevet paa en Haand med et vist Antal Dampskibe, som tilhøre den samme Entreprenant, maatte give et heldigt Udbytte, men netop paa Grund af, at der mangler det vaagende Die, som en, saa at sige, levende tilstedeværende Driftsbestyrelse for en saadan Entreprise stadigt har med Foranstaltningerne, netop fordi man veed, at det til Skyende og Sidst dog er Statskassen, det gaaer ud over, Statskassen, der kommer til at betale, saar man ikke Noget ud deraf, og den combinerede Dampskibsart er stedse opført paa de aarlige Budgetter med en for Statskassen ikke ubetydelig Udgift; og jeg er aldeles overbevist om, at, dersom Staten vil begynde at drive Jernbaner, saa vilde baade Materiellet og Personalet blive forøgede i en langt større Grad, end det vilde anses nødvendigt i et privat Selskabs Haand, og Tilsynet vilde langtfra være saa godt, saa at jeg er aldeles sikker paa, at Staten aldrig nogenfinde vil see Noget af det Tilbud, som den nu positivt kan lægge i sin Kasse.

Fischer: Det Spørgsmaal, der under denne Sags Discussion især er kommet frem, er jo det, om man rettest skal overgive Driften af de heromhandlede Jernbaner til et privat Selskab eller til Staten, og den Tale, der væsentligst har opkafstet sig til Forsvarer for det første System, er den ærede 7de Landsthingsmand for Kjøbenhavn (David). Han har saavel i forrige som i dette Møde med stærke Grunde søgt at godtgjøre, at man bør overgive Driften til et privat Selskab, og bestemt fraraadet, at man overgiver den til Staten. De Grunde, som den ærede Landsthingsmand idag gjorde gjældende, vare imidlertid ikke ganske de samme som dem, han fremhævede i forrige Møde; jeg troer dog ikke, at jeg tager feil, naar jeg antager, at den Hovedbetragtning, fra hvilken det ærede Medlem gaaer ud, er den, at et Actieselskabs og Publicums Interesser altid tilsidst ville falde sammen, naar der er Spørgsmaal om Driften af en Jernbane. Det ærede Medlem udtalte denne Sætning med stor Styrke i forrige Møde, og det er, saavidt jeg forstod ham, ogsaa den Hovedbetragtning, fra hvilken han